

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

301. An iudex Ecclesiasticus in criminibus misti fori possit laicos sine auxilio brachij sæcularis in carcere detrudere? Et in tali casu an dicti criminosi non in Regiis carceribus, sed in ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

in iure expressum, qui est ipse Episcopus, vt patet. *in capite si iudex laicus, de sententia excommunicat. in 6.* Nec valet dicere pro Vasquez, quod nemo in propria causa iudicet, & ex *cap. primo & secundo, distinct. quarta, questione quarta*, cum Maldero de *Iustitia tractatu sexto, capite primo, dubio sexto*, & aliis. Quod quidem nimis durum videtur iudicibus laicis in casu de quo loquimur. Ergo, &c. Non inquam valet hoc dicere, nam, vt optime respondet Castrus Palaus, *tom. secundo, tractatu undecimo, disputatione unica, puncto decimo-tertio num. septimo*, in nostro casu non dicitur Episcopus in propria causa ius dicere, sed in causa communi, & Ecclesie, quod nullum est inconueniens, vt sit iudex, sicut ex multis probat ad facietatem M. ruius Antoninus *variarum Resolutionum libro primo, resolutione 48.* & Bellertus in *Disquis. Cler. titulo de exempt. Cleric. a Statutis secularium, §. primo, num. 36.* & patet ex textu cum glossa, *in capite si quis 4. questione septima, capite qui pradia, 12. questione secunda, & capite Dilecto, de sententia excommunicationis in sexto.* Ergo, &c. Confirmantur supradicta ex lege si quis ex aliena, *Digest. de iudiciis*, & per ea quae optime obseruat Georgius Wrechtus, *tr. de iurisd. lib. 3. cap. 9. n. 16.*

7. Restat igitur satis labefactata opinio Patris Vasquez, licet alijs sit vt sapientissimus, cuius sententia, si in praxi esset admittenda, vt va immunitati Ecclesiasticae, propter inconuenientia, quae ex ipsa sequerentur in casibus ferè quotidianis. Primò, quia iudices Laici in omni casu dicerent habere pro se rationes probabiles, & esse eligendos Arbitros. Secundò, in electione ditorum Arbitrorum nunquam conuenirent. Tertio, peto à Patre Vasquez, dicti Arbitri eligendi, esse ne deberent saeculares, an Ecclesiastici? Si asserit saeculares, quomodo poterunt iudicare de materia spirituali? Et ideo hoc rectè negauit glossa, *in capite legitima, de appellat. in 6.* & alij quos citat Bellamera *in capite Pastoralis, ante numerum primum, & Imola num. decimo-octauo de Rescript.* Si asserit eligendos esse Arbitros Ecclesiasticos, quare non erunt iudicibus Laicis suspecti, vt Episcopus; Deinde, si dicti Arbitri non conueniant, quid faciendum? eritne constituendus Tertius? Et si daremus Arbitros conuenite, non desunt Doctores asserentes à declaratione Arbitrorum super competentem iurisdictionis appellari posse ad Summum Pontificem, ex textu *in capite ab Arbitris, de officio Delegat. in 6.* vt in specie notat Abbas *in capite Pastoralis, Rescript. numero primo, & quinto, Imola numero secundo, & nono, Bellamera numero quinto, Felinus numero decimo, Decius numero quarto, & vigesimo-tertio, cum aliis.* Agnosce scopulos, & difficultates in sententia Patris Vasquez; Non est igitur recedendum ab opinione communi quam supra contra illum satis firmauimus, & quam docent etiam ferè omnes Doctores Societatis.

RESOL. CCIC.

An iudex Ecclesiasticus teneatur in causis Ecclesiasticis, aut mixti fori praeberè processum iudicibus secularibus, à quibus auxilium petat? Ex p. 1. tr. 2. Ref. 109. alijs 108

S. r. **A**ffirmatiuam sententiam docet Baldus *in l. in criminali, C. de iurisdictione*, Bartholus *in l. Magistratib. ff. eodem, & in l. Diuus, de custodia reorum*, cum Roland. à Valle *lib. 1. cons. 37. num. 5. & 7.* & alij penes ipsum, & apud Barbofam *de potest. Episc. part. 3. allegat. 108. num. 27.* & Cenedum *in canonici 99. quast. 36. num. 13.*

2. Sed falluntur equidem, & ideo merito contrariam sententiam nouissime docuit Moneta *de iudicibus confer. c. 8. n. 261. & 262.* Segura *in direct. Iud. Eccles. part. 2. cap. 13. num. 33.* Christophorus Anguiano *in suo doctissimo tract. de legib. lib. 3. contr. 31. num. 7. & seq.* vbi ex professo ex solidis rationibus, & ex communi Canonistarum sententia probat, saecularem Iudicem requisitum per Ordinarium, vel Delegatum Ecclesiasticum, petere non posse, se instui velle ex actis coram tali Ecclesiastico requirente factis, num. rite, rectèque processum fuerit, sed statim teneri impertiri brachium suum, etiamsi processus sibi non ostendatur, cuius copiam petere non potest, neque differre executionem brachij petiti, nec directè, neque indirectè se intromittere, vt pote ad quem nuda, & pura duntaxat spectat executio. Et hæc opinio aduersus Mirandam de ordine iudicario, *tom. 1. q. 5. art. 1. conclus. 1.* Azevedum *in recopil. lib. 4. tit. 1. leg. 15. num. 4.* & alios, non solum tenenda est, quando Iudex Ecclesiasticus procedit in causis Ecclesiasticis, sed etiam in causis mixti fori, vt tradunt Doctores citati.

RESOL. CCC.

An Ordinarius, vel iudex delegatus debeat necessario praeberè censuras, ante quam imploret pro sua sententia exequenda brachium saeculare? Et si iudex saecularis non vult brachium suum praestare, an possit ad id cogi pena excommunicationis? Ex part. 1. tract. 2. Ref. 121. alijs 120.

S. r. **A**ffirmatiuè respondet Couartuius *practic. de brachio saeculari, lib. 1. cap. 3.* & alij quamplures Iurisperiti apud Monetam *vbi supra.* Et rationem adducunt ex *c. cum non ab homine de iudic. vbi mandatur Ecclesiasticis Iudicibus, vt procedant per censuras contra reos: & si non proficiant, cum non habeant amplius, quid faciant, inuocent brachium saeculare.*

2. At hæc opinio non est tenenda: & illam nouissime impugnat Ioann. Petrus Moneta *in tract. de Iudicibus confer. cap. 8. num. 268.* Segura *in direct. Iudicium Eccles. part. 2. cap. 13. num. 33.* & alij penes ipsos. Et ratio est: quia omnia iura, cum de inuocatione brachij saecularis agunt, loquuntur per hæc verba: *Si necesse fuerit, si opus fuerit.* Vnde ad *c. 1. de officio ordin. & cap. dilecto de sent. excom. in 6. & ad cap. cum ab homine.* respondetur, quod procedit in proprio casu: vel melius dicendum est, quod fuit correctum per posteriora iura, & nouissime per Concilium Trident. *sess. 15. cap. 5. de regul. sess. 2. 5. cap. 3. de reform.* Ita Moneta, & alij. Notandum est etiam pro hac materia, quod si Iudex saecularis non vult brachium suum praestare Ecclesiastico, potest ad id cogi pena excommunicationis, vt notant Doctores, quos citat, & sequitur Barbofa *in collect. tom. 2. lib. 5. tit. 26. cap. 2. num. 3.* Vide etiam Sancterellum *tract. de hæresi cap. 6. dub. 4. num. 23.*

RESOL. CCCI.

An iudex Ecclesiasticus in criminibus mixti fori possit laicos sine auxilio brachij saecularis in carcerem deducere? Et in tali casu an dicti criminosi non in Regijs carceribus, sed in Ecclesiasticis reponendi sint? Ex part. 1. tr. 2. Ref. 89. alijs 88.

S. r. Non

Sup. hoc in
Ref. 69.

§. 1. Non posse, excepto casu hæresis; putavit nouissimè Salgado de protectione regia, rom. 2. p. 2. cap. 4. nu. 36. & seq. cum Anguiano tract. de legibus, lib. 3. contr. 30. per totam. & Bobadilla in polit. rom. 1. lib. 2. cap. 17. num. 167. Iulio Claro in pract. crim. q. 47. num. 8. & aliis penes Barbosam de potest. Episcop. p. 3. allegat. 107. num. 8. qui asserunt Episcopos non posse procedere contra laicos aliis pœnis, quàm censuris Ecclesiasticis.

2. Sed hanc sententiam optimè refellit Barbofa loco citato, & ex Theologis Azorius p. 2. lib. 3. cap. 53. q. 3. & alii communit. Notandum est etiam, contra dictum Bobadillam, ubi sup. n. 187. in tali casu, dictos criminosos, non in regis carceribus, sed in Ecclesiasticis reponendos esse, vt tradit Segura in direct. Iudic. p. 2. cap. 13. n. 44. & alij.

RÉSOL. CCCII.

An Episcopi possint capere laicos per propriam familiam sine inuocatione brachij secularis?
Et an possint Episcopi habere familiam armatam, sicut carcerem, & proprios executores, & c. & ideo quod Episcopus habeat pro territorio totam suam Diocesim? Ex part. 4. tract. 1. Ref. 17.

Sup. hoc in
Ref. præter.
in

§. 1. Negatiuè responderet Pereira de manu regia part. 2. cap. 57. num. 1. & 5. & decis. 117. quia iudex Ecclesiasticus non habet territorium, ex Cyno & Baldo in l. Episcopale, num. 2. C. de Episc. aud. Vnde quando Ecclesiasticus de causis laicorum criminalibus, vel civilibus cognoscit, debet requirere iudicem territorij rei; vt illum capiat, ne videatur extra suum territorium ius dicere, cum hoc sibi nec lege aliqua canonica, nec civili concessum reperitur, imò contrarium in dictal. Episcopale, & suaderet ex cap. quoniam, de offic. ordin. ubi auxilium implorandum statuitur, nec aliud probat textus in cap. cum sit generale, de foro compet. & licet decidat sacrosancti punitendos, non tamen decidit per quem capi debeant, quia hoc à iure petendum est; quare ex hoc textu nullum efficax deducitur argumentum. Ita Pereira.

Sup. hoc in
Ref. 8. Secun-
da de lege
sup. in nr. 1.
et Ref. 61.
de iur. iur.
§. 2. de i. & ex
Ref. 44. & 2.
in fine, & ex
Ref. 115. §.
Io. Andreas in
cap. final. eodem
tit. num. 3.
& Franchus in
cap. final. eodem
tit. num. 13. Glossa
in
cap. contra idolorum
26. quæst. 5. Felinus
in cap. cum sit
generale, num. 20.
de foro compet.
Marius Anton. var.
resol. lib. 3. resol. 14.
num. 1. & seq. Campanili
in direct. in
Canon. rubr. 12. cap. 13.
nu. 87. & seq. Belletus
disquis. Cleric. part. 1.
tit. de fauore Cleric.
reali. §. 1. num. 18. Pegna
in direct. inquis. part. 3.
comment. 116. Franciscus
Leo in thes. fori Eccles.
part. 1. cap. 9. à n. 19.
& part. 2. cap. 16. num. 16.
& alij penes ipsos.

3. Deinde diocesis & territorium sunt idem, vt tradit Panormitanus consil. 82. num. 7. lib. 1. & Alexander consil. 248. & iurisdicchio ordinaria subsistere non potest sine territorio, vt tradit Boëtius decis. 227. & ideo territorio adherere, docuerunt Bartolus & Angelus in l. fin. C. ubi & apud quem, Parisius vol. 4. consil. 16. num. 21.

4. Cum igitur Episcopi iurisdictionem habeant

cum territorio, sequitur habere sicut carcerem, & familiam armatam, per quã capere possint delinquentes; nam concessa iurisdictione omnia licent, quæ ad illam tuendam & exercendam sunt necessaria, ex eius prima l. 1. ff. de iurisdic. omnium iudic. & per ea quæ adducit Erasmus à Cochier de iurisdic. ordin. part. 2. quæst. 111. num. 18. & 19.

5. Et omnia supradicta probantur ex sacris Canonibus, vt ex cap. Episcopus, de officio ordin. in 6. & ex cap. Clericos, de sentent. excommunic. eodem lib. in quibus conceditur Episcopis carcer; ergo debet habere custodes carcerum, & familiam, vt est textus in Clem. 1. §. sanè, de heretic. vnde & ministros, qui reos capiant, & ad carceres ducant, quod clarè apparet in cap. contra idolorum, & ibi glossa 26. quæst. 5. & in cap. attendendum, 16. quæst. 4. & in cap. 2. de adult. in quibus iuribus Episcopus potest laicos capere, & corporaliter carcerare. Nec potest dici esse speciale in casibus dictorum iurium, quia non potest reddi ratio specialitatis, nec valet dicere quod in dicto cap. attendendum, non exprimuntur laici, quia dum loquitur de sacrilegis, indefinitè loquitur, etiam de laicis si fuerint sacrilegi, qui possunt animaduerti ab Ecclesiastico iudice. Et tandem in Concil. Trident. sess. 25. de reform. cap. 3. tribuitur Episcopis iurisdicchio contra quoscunque etiam laicos per multas pecunias; seu per captionem pignorum, personarumque distributionem per suos proprios, aut alienos executores faciendã. In quibus verbis duo notanda sunt; primò quòd Episcopus potest tenere familiam armatam, & proprios executores. Secundo quòd prædicta familia non solum deseruiet contra Clericos, verum etiam contra laicos.

6. Nec valet dicere, quòd Episcopi habent censuras, & possunt vti brachio seculari, quia hæc concessio non est eis tributa in diminutionem iurisdictionis Ecclesiasticæ, sed in maiorem fauorem, scilicet vt non solum suos habeat proprios executores, verum etiam, si opus fuerit, omnes ministros curiæ secularis, qui deseruiet tenentur curiæ Ecclesiasticæ, vt patet in cap. Princeps. 23. quæst. 5. cap. 1. & cap. quoniam, extra de officio iudic. ordin. absurdum enim esset iudicium habere, & posse præcipere; sed executores mandatorum, & præceptorum à curia seculari mendiicare. Adde quòd inuocatio brachij secularis est iuris remedium extraordinarium, & subsidiarium, quo non debet vti Episcopus, nisi in subsidium experto iam ordinario, ex glossa in ver. remediis, Clem. 2. de relig. dom. & ad hoc est textus in cap. 1. de statu regular. & in cap. 2. de Cleric. excomm. ministr. & hoc firman- DD. in cap. cum non ab homine, de iudic. Hostiensis; Ancharanus, Zabarella, Felinus, Decius & alij.

7. Probatur etiam hæc opinio à Francisco Leone in thesauro fori Eccles. part. 1. cap. 9. num. 19. & aliis; unico & euidenti argumento, quia cum plura crimina sint mixti fori, per glossam in cap. cum sit generale, de foro compet. Vnde in his delictis datur locus præuentioni, per l. si quis postea, & ibi Doctores, ff. de iudic. in qua præuentione non consideratur solum sola inquisitio & citatio verbalis, vt notat Bossius tit. de foro compet. num. 130. sed etiam attenditur, quis præuenit in citatione reali, ad eò quòd iudex capturæ præuenisse dicatur, cum realis verbali præponderet. Si Episcopis non liceret ad hunc effectum familiam armatam habere, proculdubio esset aperta via fraudibus, in iis quæ sunt mixti fori exercendi iurisdictionem Ecclesiasticam, quia iudex laicus, si sciret causam capturæ, semper curaret ipse præcurrere & capere vt præueniret, & sic numquam daretur locus præuentioni iudicis Ecclesiastici, cum ipse numquam personaliter

IN NATI
tribuitur
O. X. X.
E. III
1. 4.